

Uitleg & verkondiging uitgaande van Ex. 33, 18-23 (gelezen in de Tora-vertaling van Huub Oosterhuis & Alex van Heusden) en 1 Joh. 4, 11-13. Gehouden te Huis ter Heide op 14 september 2025 (Startzondag)

Gemeente van Christus,

*De aarde zit boordevol hemel
en elke struik, hoe gewoon ook, staat in lichterslaai van God.
Maar enkel hij die het ziet, doet zijn schoenen uit.
De rest zit er omheen en plukt bramen...*

Dit prachtige korte gedicht van Elizabeth Barrett Browning zie ik als een wat poëtischer verwoording van het landelijke jaarthema voor 2025: *Kijk! Laat je verrassen door het werk van Gods Geest.*

Het is overigens ook een weerbarstig gedicht. *De aarde zit boordevol hemel...* Ik stel me zo voor dat we daar wel wat op af te dingen hebben. Voor velen op de wereld is deze aarde eerder vol van hel, dan van hemel. De afgelopen week heeft het duister op aarde weer dieper gekleurd. *Boordevol hemel? Struiken in lichterslaai van God?* Dat de wereld in brand staat is helder, maar heeft dat nog iets met God te maken? Zien wij iets van God in onze tijd? Hebben we daar dit jaar wat van te verwachten? Welke verrassingen mogen wij nog tegemoet zien?

Met dit soort vragen bevinden wij ons vanmorgen in goed gezelschap. Als wij vanmorgen meekijken met Mozes, de man van God. Uitgerekend hij die al eens een braamstruik heeft zien branden en daar wél God in herkende, heeft nu toch meer nodig. God zélf te zien. De diepe vraag van de mens van alle tijden is toch deze: *bestaat U eigenlijk?* En in het verlengde daarvan: *“Dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?”*

Mozes heeft eigenlijk al ongelooflijk veel van God gezien, maar wil toch ook die laatste stap zetten: het diepste wezen van God te kenen. Het bestaan van God en hoe dat zich manifesteert. Mooi dat ik uw vuur herkende, maar waar komt dát dan weer vandaan? Indrukwekkend dat u met uw 10 geboden schreef in de stenen platen, maar waar zitten die schrijvende vingers aan vast? Waar begint dat allemaal?

Laat mij uw overwicht zien, zo vertaalt Oosterhuis. Dat is een vertaling van ‘kabod’, wat ook wel met ‘heerlijkheid of luister’ vertaald wordt. Hier wordt het bedoeld in de zin van: de imponerende persoonlijkheid van God. Het *beginsel God*, zou je kunnen zeggen.

Een vraag van Mozes die ons niet vreemd is en waar we overigens altijd in vast zullen lopen. Feitelijk is de vraag van Mozes meer een vraag naar het ‘wat’ van God, hoe Hij te classificeren is, dan naar het ‘wie’ van God. Wie Hij is voor de wereld en voor ons. Daar gaat het eigenlijk altijd mis. Ik herinner me uit mijn jeugd dat ik vragen en antwoorden moest leren uit het uiterst orthodoxe Vragenboekje van Hellenbroek.ⁱⁱ Eén van de kenmerkende vragen uit het hoofdstukje ‘Van God, in het algemeen’ (daar gaat het al mis) was: Wat is God? En het antwoord was dan: een volmaakte en oneindige Geest.

De vrijzinnige keerzijde van ditzelfde probleem was het populaire boekje van ds. Klaas Hendrikse onder de titel: *Geloven in een God die niet bestaat*. Met dat stoere boekje versloeg hij zijn duizenden, maar feitelijk is het een variatie op hetzelfde thema. Het zet in bij het wat, in plaats van het wie. Heb je dan wel goed gekeken naar die brandende struik recht voor je? Dit soort gepraat over God is eerder, bramen plukken en klagen dat ze niet te eten zijn.

Ondanks de verkeerde afslag die Mozes in zijn vraag dreigt te nemen, gaat God wel gewoon in op die vraag en antwoordt: *Ja, ik zal mijn goedheid jouw aangezicht voorbij doen gaan...* Mozes

vroeg naar overwicht, *het wat*, het imponerende beginsel genaamd God, maar de Heer zelf, wil vooral laten zien *wie* hij wil zijn in het hier en nu. Je vroeg imponerend vuurwerk, je krijgt zachtmoedige goedheid. *My goodness*, vertaalt de Engelse bijbel, die krijg je te zien. En dat zien wordt ook nog eens vocaal ondersteund met het uitroepen van de eigenaam van de Eeuwige: Ik ben erbij, dat is genadig en barmhartig.

Het zien en horen van de goedheid van de Eeuwige moet ons genoeg zijn. Het diepste 'bestaan' van God, zijn imponerende wezen is onkenbaar voor de mens. *Niemand heeft ooit God gezien*, concludeerde Johannes gedecideerd nuchter. Het is te groot, te diep, maar misschien moeten we er gelijk bij zeggen: het doet eigenlijk niet ter zake. Hoe ingewikkeld we dat ook vinden, maar dat is vooral óns probleem!

De eeuwige God blijft in gesprek met mensje Mozes. En hoe! Door Hem eerst bij zich te roepen: *hier, een plaats bij mij, sta op de rots*. God maakt plaats voor zijn mens. Daarna zegt Hij, *als ik dan voorbij kom, trek ik je in een beschuttende rotsholte*. God is beschutting. En alsof dat nog niet voldoende is zegt de Ene: *ik scherm je af met mijn handpalm tot ik voorbij gegaan ben*. Gods bescherming.

Valt het u op, dat wij inmiddels – ondanks dat we géén antwoord kregen op het 'wat' van God – wel heel veel te weten zijn gekomen over *wie* Hij is en vooral *hoe*? Hij is plaats, hij is beschutting, hij is bescherming. Die handen voor iemands ogen houden, vindt u dat ook niet ontroerend herkenbaar?

Misschien dat uw moeder of vader dat wel eens bij u deed, of misschien doe je het bij je kind nog wel. Dat je even de ogen afschermt om een eng stukje van een film op tv door te komen. Rustig maar, dit stukje is een beetje te spannend, ik doe mijn handen voor je ogen. De werkelijkheid van God, de werkelijkheid van de wereld, zijn dikwijls veel te groot voor een mens. Daar moet je niet in door willen dringen. Besef toch dat je mens bent. Dat klinkt hierin door.

Bij God zijn die handpalmen overigens ook nog eens heel bijzondere handpalmen. Ze zijn niet blanco, weet u. De profeet Jesaja zal later zeggen: *Ik heb je in mijn handpalmen gegrift!*ⁱⁱⁱ Tegen dat handschrift kijken we dus aan! Je ziet je eigen naam staan. Jij bent voor eeuwig de mijne! Het is maar een kleine stap verder of je moet eigenlijk zeggen dat het de handpalmen van Christus zijn die ons beschermen. Die handen met een gat erin. Ik houd jou vast...voor altijd!

Het gesprek met Mozes gaat verder: *Dan neem ik mijn handpalm weg en jij ziet mijn rug...* We zullen het moeten én mogen doen met de achterkant van God. Het lichtende spoor dat hij trekt van goedheid, genade en gerechtigheid. God onttrekt zich altijd aan ons zicht, ons begrijpen. Hij is ons eeuwig te vlug af. En eeuwig vooruit dus!

We moeten het doen met een glimp van achteren. Zien wij die glimpjes God? Dat is de kwestie die in ons jaarthema besloten ligt in de oproep *Kijk! en 'laat je verrassen...'* Zien we de sporen van Gods aanwezigheid in onze wereld en in ons leven? De tekenen van het kleine goede, zelfs in de misère van ons bestaan? Het diepst in het leven, sterven en opstaan van Jezus Christus?

Zoals de ongeneeslijk zieke dichter en schrijfster Lieke Marsman in haar boek beschrijft als ze samen met haar vriendin op pad is op de Veluwe. Het werd een modderige wandeling, in een uitzichtloze tijd. Maar ineens ervaart ze dat haar verdriet zachte randen krijgt. Op een onverklaarbare manier, waar ze niet onderuit kan. Achteraf ervaart ze het als iets van God en zegt ze verbaasd: *Mijn eigen ervaring in de Veluwse bossen is, als ik die zo teruglees, niet heel indrukwekkend. Je liep door de modder, en toen had je het gevoel dat God bij je was? That's it? Maar voor mij was het alles.*^{iv} Zie je een brandende struik... of pluk je bramen?

Die sporen van God. Hoe zouden we die in hemelsnaam kunnen herkennen? “Niemand heeft ooit God gezien”, zei Johannes, maar daar blijft het niet bij! “Maar als wij elkaar liefhebben, blijft God in ons en is zijn liefde in ons tot volmaaktheid gekomen.” Misschien voelde u dit wel aankomen. Dat het einde van het liedje toch weer de liefde en de zachte krachten zijn. Gelukkig maar zou ik denken, maar die liefde is bepaald niet zoetsappig.

De liefde voor elkaar, die geworteld is in Gods diepste liefde voor ons, krijgt het in het spoor van God soms ook hevig te verduren. Gods sporen zijn namelijk niet alleen maar fijn en prettig. Niet alleen wat tot onze verbeelding spreekt is spoor van God. Zoals Huub Oosterhuis ergens schreef: *Wij hebben de Eeuwige, soms ook wel erg klein en koest gestreeld, gecultiveerd, zodat hij in onze kerk past...*^v

Sporen van God kunnen ineens ook de vorm krijgen van protest tegen klimaat, een mars voor vrede, inbreuk op ons comfortabele luxe leven omdat we de ander in nood moeten bijstaan. Wat dat betreft ligt er een spannend jaar voor ons, denk ik zo. Durven wij het aan met elkaar om de sporen van God aan te wijzen, er met elkaar over in gesprek te gaan? Ook als ze dwars door onze politieke voorkeuren en heilige huisjes breken? Ja misschien moet juist ons geloof dit jaar wel op de helling!

Laat het toch zo zijn dat wij dit jaar een jaar op blote voeten, op kousenvoeten hebben. De struiken van God in lichterlaaie zien staan. In ons eigen leven, in het leven van de mensen om ons heen, in de wereld. Soms heb je een verrekijker nodig om het te zien, vaker de loep. Ik denk nu. Die verrekijker of loep, dat zijn die gaten in de handpalmen van Christus. Pijnlijke, dieproodgekleurde lens. Scherp gesteld op de eeuwige liefde van God voor ons en voor de wereld.

Echt waar, je zult verrast zijn. Als de achterkant van God al zoveel goedheid voor ons in petto heeft. Hoezeer zal dat dan gelden voor zijn vriendelijk aangezicht. Eens zullen we dat rechtstreeks mogen zien! Dan zullen wij pas écht verrast zijn!

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen

ⁱ Uit het gedicht ‘Graf te Blauwhuis...’, Gerard Reve, uit: *Zangen Van Strijd* (1962-1978)

ⁱⁱ Voorbeeld der Goddelijke Waarheden voor eenvoudigen die zich bereiden tot de belijdenis des geloofs, A. Hellenbroek.

ⁱⁱⁱ Jesaja 49, 16.

^{iv} L. Marsman, *Op een andere planeet kunnen ze me redden*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Pluim, 2025, pp. 21, 23, 24.

^v H. Oosterhuis, *Zien soms even, Fragmenten over God*, Baarn: Ten Have, 2001, p. 10.

Gebruikte literatuur:

Preek van H. Berkhof, ‘Gods aangezicht, Exodus 32-34’, uit: *Preken van Henk Berkhof, twaalf preken gehouden in de Haagse Kloosterkerk in de jaren 1982-1989* (samenstelling en inleiding dr. A.B. Vaandrager), Zoetermeer: Uitgeverij Meinema, pp. 85-94.

H. Oosterhuis, *Zien soms even, Fragmenten over God*, Baarn: Ten Have, 2001